

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
BRNO

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1989



BRNO 1993

FUND EINES SPINNWIRTELS IN JAKUBČOVICE (Bez. Opava)

Lenka J a r o š o v á , FF MU Brno

Im September 1989 fand Frau Alena Černá im Garten des Hauses Nr. 11 in Jakubčovice einen niedrigen doppelkonischen Spinnwirtel mit ringartig verdicktem Mittelteil. Er ist braun, am Bruch von ziegelroter Farbe, aus feingeschlemmtem Ton ohne Beimengungen und hart gebrannt. Der obere Teil ist auf einer Seite ganz abgeschlagen. Erhaltene Höhe = 14 mm, \emptyset = 25,6 mm, \emptyset der Öffnung = 11 mm.

Die Datierung des Fundes ist schwierig, ähnliche Stücke kommen schon in der Burgwallzeit vor, üblich sind sie aber auch im Mittelalter.

NÁLEZ DEPOTU ŽELEZNÝCH PŘEDMĚTŮ Z "HRADISKA" U JAVORNÍKA (okr. Hodonín)

Miroslav B á l e k , Miloš Č i ž m á ř , Jiří K o h o u t e k , AÚ ČSAV Brno

Na základě zprávy J. Kohoutka byl v areálu "Hradiska" u Javorníka odkryt prostor výrazné anomálie, zjištěné protonovým magnetometrem. Uvnitř hradiska, asi 15 metrů za valem byla odkryta sonda o rozměrech 1,2 m a 1,3 m, v níž byl nalezen v hloubce asi 60 cm novověký depot 25 železných předmětů (krojídlo, radlice, motyka, dláto s tulejí, čepelovitý předmět, 3 podkovy, 17 klínů). Depot je možno dát do souvislosti s vojenskými událostmi v této oblasti z průběhu 17 století.

Hortfund eiserner Gegenstände von "Hradisko" bei Javorník (Bez. Hodonín). Das neuzeitliche Depot von 25 eisernen Gegenständen (Sech, Pflugschar, Hacke, Meißel mit Tülle, klingenartiger Gegenstand, 3 Hufeisen, 17 Keile) kann in Zusammenhang mit militärischen Begebenheiten in diesem Raum im Verlaufe des 17 Jh. gelegt werden.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM NA STAVBĚ VODOVODNÍHO PŘÍVADĚČE PRO PROSTĚJOV-ZÁPAD NA KATASTRU OBCE SMRŽICE (okr. Prostějov)

Miroslav Š m í d , AÚ ČSAV Brno

Na přelomu roků 1988 a 1989 byla prováděna skrývka ornice na trase vodovodního zásobovacího řádu pro Prostějov - západ na katastrálním území obce Smržice. V trati Záolešní na stezkách, na pravém břehu říčky Romže (ZM 1:10 000, 24-24-07, 112 mm od S s. č. a 182 mm od V s. č.), bylo prozkoumáno 5 pravěkých objektů a v trati Záolešní u mostu (ZM 1:10 000, 24-24-07, 133 mm od S s. č. a 127 mm od V s. č.) 1 pravěký objekt a zbytek žárového hrobu lužické kultury. Výzkum objektů v trati Záolešní na stezkách.

Objekt č. 1. Oválná jáma s delší osou orientovanou ve směru SZ-JV a s rozměry 190 x 115 cm byla zahloubena 40 cm do sprašového podloží. Výplň tvořila černá mastná hlína s přepálenými kameny a drobnými uhlíky. Zlomkovitý keramický materiál

datuje objekt do starší až střední doby hradištní.

Objekt č. 2. Pouze 1 m východně od objektu č. 1 se nacházela široce oválná jáma s rozměry 170 x 155 cm. Kolmé stěny přecházely v hloubce 50 cm v rovné dno. Její výplň tvořila světle hnědá popelovitá hlína s mazanicí a uhlíky. Hojný keramický materiál patří středodunajské mohylové kultuře.

Objekt č. 3. Ve vzdálenosti 50 cm JV od objektu 1 byly prozkoumány zbytky kruhové jámy o průměru 60 cm s rovným a pouze 10 cm do sprašového podloží zahroubeným dnem. Několik málo střepů z objektu získaných lze rámcově zařadit do období popelnicových polí.

Objekt č. 4 se nacházel 2,8 m JZ od objektu č. 3. Jednalo se rovněž o kruhovou mísovitou jámu o průměru 60 cm a dnem zapuštěným 30 cm do sprašového podloží. Výplň tvořila hnědá hlína s kousky mazanice a keramikou popelnicových polí.

Objekt č. 5 byl v jižní části částečně narušen objektem č. 4. Jednalo se o široce oválnou jámu s rozměry 185 x 170 cm a mísovitém dnem v hloubce 45 cm. Výplň tvořila černá hutná hlína promísená drobnými hrudkami mazanice. Z objektu byl vyvednut pouze jeden střep z hruškovité nádoby s hustě přesekávanými liniemi, který jej datuje do šárckého stupně kultury s lineární keramikou.

V trati Záolešní u mostu byl při hloubení rýhy pro vodovodní potrubí narušen hliník kultury s moravskou malovanou keramikou. Prozkoumat se podařilo větší, jihovýchodní část objektu. Jednalo se o nepavidelně oválnou jámu s rozměry 4x2 m. Stupňovité dno klesalo do hloubky 80 cm. Horní část výplně tvořila černá mastná hlína. Zde byl nalezen veškerý archeologický materiál. Ve spodní části zásypu se střídaly vrstvy tmavohnědé hlíny s vrstvami světlé spraše. Získaná keramika datuje objekt do závěrečného stádia fáze IIa, eventuálně na počátek fáze IIb kultury s moravskou malovanou keramikou. Tento objekt byl vzdálen pouze 650 m severovýchodně od sídliště stejné kultury v trati Za kovárnu u Prostějova (Šmíd 1989, s. 16-29). Přibližně 100 m směrem jihozápadním po trase vodovodu se podařilo zachránit zbytek žárového hrobu kultury lužické. V mělké jamce zahroubené do sprašového podloží byly zbytky žárového pohřbu a části dvou rozdrčených nádob. Mezi spálenými kůstkami byl nalezen slitek bronzoviny a část bronzové jehlice.

L i t e r a t u r a :

Šmíd, M. 1989: Sídliště lidu s moravskou malovanou keramikou v Prostějově, Zpráva MPP 1/89, Prostějov, s. 16-29.

Rettungsgrabung am Baue der Wasserzuleitung für Prostějov - West am Kataster der Gemeinde Smržice (Bez. Prostějov). An der Wende der Jahre 1988 und 1989 wurde auf der Trasse der Wasserleitung für Prostějov - West am Kataster der Gemeinde Smržice die Ackerkrume abgenommen. In der Flur "Záolešní na stezkách" hat man 5 prähistorische Objekte untersucht - 1 durch Keramik in die Šárka Stufe der Kultur mit Linearkeramik datiert, 1 aus der mitteldanubischen Hügelgräberkultur, 2 aus dem Zeitabschnitt der Urnenfelderkultur und 1 aus der älteren mittleren Burgwallzeit. In der Flur "Záolešní u mostu" wurde der Größere Teil einer durch den Wasserleitungsgraben zerstörten Lehmgrube der Kultur mit mährischer bemalter Keramik

(IIa/IIb) und der Rest eines Brandgrabes der Lausitzer Kultur durchgraben.

VÝZKUMY V BRNĚ V ROCE 1989 (okr. Brno-město)

Rudolf Procházka, AÚ ČSAV Brno

1. Pekařská ul.

Záchranný výzkum v areálu Fakultní nemocnice při křižovatce ulic Pekařské a Křížové vyvolala přístavba I. chirurgické kliniky. Již před započatím výzkumu bylo známo, že se zde nacházel zaniklý mlýnský náhon a objekty johanitské komendy, založené kolem r. 1243.

Archeologický výzkum prováděný v lednu a březnu ve velmi obtížných podmínkách se musel omezit na dokumentaci profilů a sondáže prováděné v průběhu zemních prací ve stavební jámě o plošných rozměrech 27 x 19 m a hloubce necelé 4 m. Antropogenní souvrství kolem náhonu z 14. - 19. stol. spočívalo na povodňových hlínách a píscích. Horizonty hlubších písků a štěrků v různých úrovních, nejméně kolem 6 m pod dnešním povrchem, naznačují přítomnost ramene Svratky ještě v raném středověku, což má zásadní význam pro geomorfologickou rekonstrukci areálu přemyslovského Starého Brna. Mlýnský náhon mohl být upraveným zbytkem starého toku; každopádně ještě ve 14. - 15. stol. měl ve sledovaném meandru charakter širokého, mělkého koryta, zaplňujícího se nánosy s vysokým podílem sídlištního odpadu. Při průzkumu těchto středověkých usazenin jsme soustředili zvláštní pozornost na hlinitopísčitou, šedočernou vrstvu o mocnosti kolem 20 - 30 cm, která se nacházela na severní straně náhonu. Poskytla mimořádně bohatý soubor kovových předmětů, zejména z mosazi, vzácněji i stříbra a olova, jakož i soubor několika desítek mincí převážně z 15. stol.

Nejstarší zástavbu na březích náhonu, zřejmě dřevohlinitého charakteru, lze klást až do pokročilého 14. stol. Podstatně mladší základy cihelných budov lze ztotožnit jednak s činžovními domy, které v 18. stol. náležely johanitům, jednak s budovou špitálu příslušného přímo do areálu komendy. Její nejstarší jádro však muselo ležet východněji, mimo plochu výzkumu. V barokním období byl zde terén navážkami zvýšen téměř do dnešní úrovně, tehdy bylo koryto náhonu vymezeno cihlovými plentami.

2. Orlí/Minoritská ul. - minoritský klášter.

V prosinci byla zahájena druhá etapa těžby suterénů v areálu západního traktu minoritského kláštera výkopem v ústřední chodbě při hlavním vchodu z Minoritské ul. Přitom byla zkoumána část rozměrného zahloubeného objektu č. 21. Šlo o vyzděný suterén, zaniklý nejpozději v 13./14. stol., který porušoval zahloubený objekt z 1. pol. 13. stol. Obj. č. 21, půdorysně se nekryjící s rozvržením gotického zdiva stávající zástavby, představuje zatím kamennou architekturu v klášterním areálu, vyjma kostela.

3. Josefská 7,9.

Záchranný výzkum na dvou parcelách při městské hradbě na jihovýchodním

PREHLED VÝZKUMŮ 1989

BRNO 1993

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR, Brno, Koliště 17/19
- Odpovědný redaktor: Dr. J. Tejral
- Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchliková
- Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
- Kresby: A. Krechlerová
- Titulní list: nákončí v anglokarolinském stylu z Brna-Líšně, měř. 2 : 1
- Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
- Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
- Náklad: 450 ks — neprodejné
- Vydáno jako rukopis